ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 26. mája 2005 *

Vo veci C-249/04,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau (Belgicko) z 9. júna 2004 a doručený Súdnemu dvoru 11. júna 2004, ktorý súvisí s konaním:

José Allard

proti

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (INASTI),

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predsedníčka piatej komory R. Silva de Lapuerta, sudcovia P. Kūris a J. Klučka (spravodajca),

* Jazyk konania: francúzština

generálny advokát: F. G. Jacobs,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (INASTI), v zastúpení: L. Paeme, generálny riaditeľ,

— belgická vláda, v zastúpení: E. Dominkovits, splnomocnená zástupkyňa,

— talianska vláda, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci P. Gentili, avvocato dello Stato,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: D. Martin, splnomocnený zástupca,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 13 a nasledujúcich nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva zmeneného a aktualizovaného nariadením Rady (EHS) č. 2001/83 z 2. júna 1983 (Ú. v. ES L 230, s. 6, ďalej len „nariadenie č. 1408/71"), ako aj článkov 48 a 52 Zmluvy ES (zmenené, teraz články 39 ES a 43 ES).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu prejednávaného na Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau, medzi pánom Allard a Institut national d'assurances pour travailleurs indépendants (ďalej len „Inasti"), ktorého predmetom je platba a spôsob výpočtu „zmierňovacieho poistného" dlžného za rok 1985 v zmysle kráľovského nariadenia č. 289 z 31. marca 1984 (*Moniteur belge* zo 7. apríla 1984, s. 4370, ďalej len „kráľovské nariadenie").

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Článok 13 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 uvádza:

„Pokiaľ v článku 14c nie je ustanovené inak, osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. ..." [*neoficiálny preklad*].

4 Článok 14a bod 2 tohto predpisu spresňuje:

„Osoba, ktorá je obvykle samostatne zárobkovo činná na území dvoch alebo viacerých členských štátov, podlieha právnym predpisom členského štátu, na území ktorého má bydlisko, ak vykonáva časť svojej činnosti na území tohto členského štátu.

..." [*neoficiálny preklad*].

5 Článok 14d ods. 1 toho istého nariadenia uvádza:

„Osoba uvedená v článku 14a ods. 2, 3 a 4... sa považuje na účely uplatnenia právnych predpisov určených v súlade s týmito ustanoveniami, za osobu vykonávajúcu celú zárobkovú činnosť alebo činnosti na území daného členského štátu". [*neoficiálny preklad*].

Vnútroštátna právna úprava

6 Článok 1 belgického zákona zo 6. júla 1983 (*Moniteur belge* z 8. júla 1983, s. 8939), ktorým boli kráľovi udelené určité zvláštne právomoci, mu umožňuje prijať všetky vhodné opatrenia na zabezpečenie finančnej rovnováhy všetkých systémov sociálneho zabezpečenia zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb.

7 Podľa tohto ustanovenia kráľovské nariadenie upravujúc určité dočasné opatrenia týkajúce sa zníženia príjmov samostatne zárobkovo činných osôb na účely zníženia

verejných nákladov a zabezpečenia finančnej rovnováhy sociálneho postavenia samostatne zárobkovo činných osôb zavádza „zmierňovacie poistné", ktoré je dodatočným odvodom z príjmu, uloženým tým osobám, ktorých príjmy zo zárobkovej činnosti za roky 1984, 1985 a 1986 boli vyššie ako v roku 1983.

8 Podľa článku 7 kráľovského nariadenia bol Inasti poverený vypočítať a vybrať toto poistné.

9 Okrem toho článok 11 Loi de redressement (zákon o sanácii) z 22. januára 1985 (*Moniteur belge* z 24. januára 1985, s. 699), ktorý obsahuje sociálne ustanovenia, uvádza, že výnos z poistného vybratý podľa kráľovského nariadenia je určený pre systém starobných a pozostalostných dôchodkov samostatne zárobkovo činných osôb.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

10 Pán Allard je belgický štátny príslušník s bydliskom v Belgicku, vykonávajúci samostatnú zárobkovú činnosť súčasne v Belgicku a vo Francúzsku. Inasti ho vyzval zaplatiť zmierňovacie poistné za roky 1984 a 1985.

11 Keďže pán Allard odmietol zaplatiť toto poistné, Inasti podal žalobu na Tribunal du travail Arlon, ktorý rozhodol 5. decembra 2000, že pán Allard je povinný zaplatiť uvedené poistné.

12 Pán Allard podal odvolanie na vnútroštátny súd podávajúci návrh na začatie prejudiciálneho konania. Podľa jeho názoru Inasti nesprávne zahrnul pri výpočte sumy poistného za rok 1985 do jeho príjmov aj príjmy dosiahnuté vo Francúzsku. Pán Allard preto požiadal o zníženie tejto sumy.

13 Za týchto okolností Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Sú články 13 a nasl. nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71... prekážkou pre to, aby sa stanovilo poistné — ako je zmierňovacie poistné v zmysle... [kráľovského nariadenia] — tak, že do príjmov samostatne zárobkovo činnej osoby sú zahrnuté príjmy, ktoré pochádzajú z jej zárobkovej činnosti na území iného členského štátu, ako je členský štát, kde sa vyberá poistné, aj keď samostatne zárobkovo činná osoba nemá na základe tejto platby poistného nárok na žiadnu sociálnu alebo inú dávku z tohto štátu?

2. Neodporuje Rímskej zmluve z 25. marca 1957 o založení Európskeho spoločenstva, a najmä jej článkom 39 a 45 (predtým články 48 a 52), že samostatne zárobkovo činným osobám, ktoré uplatňujú svoje právo na voľný pohyb, je uložená povinnosť platiť poistné vypočítané z takého základu?"

O prvej prejudiciálnej otázke

14 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta Súdneho dvora, či článok 13 a nasl. nariadenia č. 1408/71 bránia vyberaniu príspevku v členskom štáte, akým je „zmierňovacie poistné" z celkového príjmu samostatne zárobkovo činnej osoby majúcej bydlisko na území tohto štátu, ktorá však vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť súčasne na území štátu bydliska a aj na území iného členského štátu.

15 Z obsahu uznesenia o prejudiciálnej otázke, ako aj z formulácie prvej otázky vyplýva, že vnútroštátny súd má pochybnosti o uplatniteľnosti nariadenia č. 1408/71 na poistné, ktorého vyberanie nezakladá právo na žiadnu protislužbu, sociálnu alebo inú. Domnieva sa teda, že zmierňovacie poistné sa skôr podobá nejakému „druhu krízovej dane" než sociálnemu poistnému, ktoré by spadalo do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 1408/71, ako je definované v jeho článku 4.

16 Je vhodné pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že rozhodujúcim kritériom na uplatnenie nariadenia č. 1408/71 je, či sa príspevok použije na financovanie systému sociálneho zabezpečenia členského štátu. Je bezpredmetné, či zakladá nárok na protislužbu, alebo nie (rozsudky z 15. februára 2000, Komisia/Francúzsko, C-34/98, Zb. s. I-995, bod 40, a Komisia/Francúzsko, C-169/98, Zb. s. I-1049, bod 38).

17 V danom prípade nie je sporné, že výnos zo zmierňovacieho poistného je určený pre starobné a pozostalostné dôchodkové zabezpečenie samostatne zárobkovo činných osôb.

18 Z toho vyplýva, že nariadenie č. 1408/71 je uplatniteľné na taký príspevok, akým je zmierňovacie poistné.

19 Ako už Súdny dvor rozhodol, zo znenia článku 13 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 vyplýva, že pokiaľ článok 14c nestanovuje inak, na osobu, na ktorú sa uplatňuje toto nariadenie, sa vzťahujú právne predpisy len jedného členského štátu. Rovnako jasne vyplýva zo znenia článku 14a bodu 2, že osoba obvykle vykonávajúca samostatnú zárobkovú činnosť na území dvoch alebo viacerých členských štátov, podlieha predpisom členského štátu, na ktorého území má bydlisko, ak vykonáva časť svojej činnosti na území tohto členského štátu (pozri uznesenie z 20. októbra 2000, Vogler, C-242/99, Zb. s. I-9083, bod 19).

20 To znamená, že pán Allard podlieha na základe nariadenia č. 1408/71 výhradne systému sociálneho zabezpečenia podľa belgických predpisov (pozri analogicky uznesenie Vogler, už citované, bod 20).

21 Ďalej článok 14d ods. 1 nariadenia č. 1408/71 určuje, že s osobou uvedenou v článku 14a ods. 2 tohto nariadenia sa zaobchádza tak, ako keby vykonávala celú svoju zárobkovú činnosť alebo svoje zárobkové činnosti na území daného členského štátu (pozri analogicky rozsudok z 24. marca 1994, Van Poucke, C-71/93, Zb. s. I-1101, bod 24).

22 Z toho vyplýva, že osoba, ktorá sa nachádza v situácii opísanej v uznesení o prejudiciálnej otázke, a ktorá vykonáva súčasne samostatnú zárobkovú činnosť v Belgicku aj vo Francúzsku, podlieha na základe naposledy uvedenej činnosti príslušným belgickým predpisom za rovnakých podmienok, ako keby vykonávala túto samostatnú zárobkovú činnosť v Belgicku (pozri analogicky rozsudok Van Poucke, už citovaný, bod 25).

23 Z toho vyplýva, že sociálny príspevok, ako je zmierňovacie poistné splatné v Belgicku pánom Allard, má byť vypočítané so zohľadnením príjmov dosiahnutých vo Francúzsku.

24 Na prvú otázku teda treba odpovedať tak, že podľa článku 13 a nasl. nariadenia č. 1408/71 sa poistné, ako je zmierňovacie poistné, má stanoviť so zohľadnením príjmov, ktoré pochádzajú zo zárobkovej činnosti na území iného členského štátu, ako je členský štát, ktorého sociálno-právne predpisy sa uplatňujú, aj keď samostatne zárobkovo činná osoba nemá na základe tejto platby poistného nárok na žiadnu sociálnu alebo inú dávku z tohto štátu.

O druhej prejudiciálnej otázke

25 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta Súdneho dvora, či článkom 48 a 52 Zmluvy odporuje, aby samostatne zárobkovo činným osobám, ktoré uplatňujú svoje právo na voľný pohyb, bola uložená povinnosť platiť také sociálne poistné, ako je zmierňovacie poistné.

26 Najprv je potrebné poukázať, že článok 48 Zmluvy sa týka zamestnancov a nie je uplatniteľný v danom prípade, lebo pán Allard je samostatne zárobkovo činná osoba. Z toho vyplýva, že Súdny dvor sa má vyjadriť len k časti otázky, ktorá sa týka článku 52 Zmluvy.

27 Z odpovede na prvú otázku vyplýva, že podľa príslušných ustanovení nariadenia č. 1408/71 majú byť zohľadnené príjmy dosiahnuté v inom členskom štáte na výpočet zmierňovacieho poistného, ktoré majú zaplatiť samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré sa nachádzajú v situácii ako pán Allard.

28 Je potrebné najprv pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že na jednej strane sa v oblasti sociálneho zabezpečenia prostredníctvom zásady uplatnenia predpisov len jedného štátu má predísť ťažkostiam, ktoré by mohli vyplynúť zo súčasného uplatnenia predpisov viacerých členských štátov, a na druhej strane nie je podriadenie pracovníka predpisom štátu, v ktorom má tento svoje bydlisko, v prípade, keď vykonáva jednu alebo viac samostatných zárobkových činností na území dvoch alebo viacerých členských štátov, v žiadnom prípade neprimerané (pozri uznesenie Vogler, už citované, body 26 a 27).

29 Ďalej treba poukázať na to, že podľa článku 52 Zmluvy sa zakazujú obmedzenia slobody usadiť sa štátnych príslušníkov jedného členského štátu na území iného členského štátu a že sloboda usadiť sa zahŕňa aj právo začať vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť za podmienok stanovených pre vlastných štátnych príslušníkov právom štátu, v ktorom dochádza k usadeniu sa.

30 Napokon sú podľa ustálenej judikatúry zakázané v zásade len také vnútroštátne opatrenia ako obmedzenia slobody usadiť sa, ktoré môžu zabrániť výkonu základných slobôd zaručených Zmluvou, alebo spôsobiť, že sa stanú menej atraktívnymi (pozri v tomto zmysle rozsudky z 31. marca 1993, Kraus, C-19/92, Zb. s. I-1663, bod 32, a z 30. novembra 1995, Gebhard, C-55/94, Zb. s. I-4165, bod 37).

31 Je však isté, že tým, že samostatne zárobkovo činné osoby vykonávajúce zárobkovú činnosť vo viacerých členských štátoch podliehajú celými svojimi príjmami len jednej úprave sociálneho zabezpečenia, nariadenie č. 1408/71 sleduje všeobecný cieľ, ktorým je zabezpečiť voľný pohyb zamestnancov, ako aj samostatne zárobkovo činných osôb v Spoločenstve a pritom rešpektovať osobitosti jednotlivých vnútroštátnych predpisov a v maximálnej možnej miere zaručiť rovnaké zaobchádzanie so všetkými pracovníkmi pracujúcimi na území niektorého členského štátu, ako aj neznevýhodňovať pracovníkov, ktorí využívajú svoje právo na voľný pohyb (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. marca 2001, Komisia/Nemecko, C-68/99, Zb. s. I-1865, body 22 a 23).

32 Z toho vyplýva, že uplatnenie článku 13 a nasl. nariadenia č. 1408/71 v tomto prípade nebráni výkonu základných slobôd zaručených Zmluvou, ani nespôsobuje, že sa stanú menej atraktívnymi, ale prispieva naopak k tomu, aby ich výkon bol uľahčený.

33 Z toho vyplýva, že vnútroštátne opatrenia na výkon týchto ustanovení, ktoré upravujú, že príjmy dosiahnuté v inom členskom štáte majú byť zohľadnené pri výpočte zmierňovacieho poistného, ktoré majú zaplatiť samostatne zárobkovo činné osoby nachádzajúce sa v situácii ako pán Allard, nie sú obmedzením slobody usadiť sa.

34 Preto je potrebné odpovedať vnútroštátnemu súdu, že článku 52 Zmluvy neodporuje, aby samostatne zárobkovo činným osobám, ktoré vykonávajú samostatnú zárobkovú činnosť na území dvoch členských štátov, bola uložená povinnosť platiť poistné, ako je zmierňovacie poistné povinné v štáte bydliska, vypočítané tak, že sa zohľadňujú príjmy dosiahnuté v inom členskom štáte.

O trovách

35 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania vo veci samej, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

1. **Podľa článku 13 a nasl. nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, zmeneného a aktualizovaného nariadením Rady (EHS) č. 2001/83 z 2. júna 1983, sa poistné, ako je zmierňovacie poistné podľa kráľovského nariadenia č. 289 z 31. marca 1984, má stanoviť so zohľadnením príjmov, ktoré pochádzajú zo zárobkovej činnosti na území iného členského štátu, ako je členský štát, ktorého sociálno-právne**

predpisy sa uplatňujú, aj keď samostatne zárobkovo činná osoba nemá na základe tejto platby poistného nárok na žiadnu sociálnu alebo inú dávku z tohto štátu.

2. **Článku 52 Zmluvy ES (zmenený, teraz článok 43 ES) neodporuje, aby samostatne zárobkovo činným osobám, ktoré vykonávajú samostatnú zárobkovú činnosť na území dvoch členských štátov, bola uložená povinnosť platiť poistné, ako je zmierňovacie poistné povinné v štáte bydliska, vypočítané tak, že sa zohľadňujú príjmy dosiahnuté v inom členskom štáte.**

Podpisy